

УДК 373.5:371.3

Андрій ГРИГОРОВИЧ,

кандидат технічних наук, доцент кафедри інформаційних систем і технологій
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка,
заступник директора Дрогобицького педагогічного ліцею
(Україна, Дрогобич) a_grygorovych@mail.ru

Ольга ЗАЯЦЬ,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри математики, інформатики та
методики їх викладання у початковій школі Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка, директор Дрогобицького педагогічного ліцею
(Україна, Дрогобич) drogobych_vo.lyceum@ukr.net

Мар'яна ГЛАДКЕВИЧ,

старший викладач кафедри теоретичної та консультативної психології
факультету соціально-психологічних наук та управління Національно педагогічного
університету ім. М.П. Драгоманова
(Україна, Київ) mzayats@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ КВЕСТ-ТЕХНОЛОГІЙ

У статті досліджено організаційно-педагогічні засади використання квестів з метою формування життєвої компетентності старшокласників. Розроблено та описано квести, які використовувалися при організації навчальної практики десятикласників Дрогобицького педагогічного ліцею. Запропонована методика забезпечує наближення змісту навчання до реального життя, розширення світогляду школярів, формування в них життєво необхідних компетенцій, посилення практичної та професійно-орієнтаційної спрямованості навчально-виховного процесу.

Ключові слова: квест, компетентність, компетенція, практика, інновація, педагогічна технологія.

Лит. 4.

Andriy HRYHOROVYCH,

Ph.D in Technical Science, Associate Professor of information systems and technologies
Department, Drohobych Pedagogical Lyceum Vice-Director
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
(Ukraine, Drohobych) a_grygorovych@mail.ru

Olha ZAIATS,

Ph.D in Pedagogical sciences, Associate Professor of mathematics, computer science
and methods of teaching elementary school Department, Drohobych Pedagogical Lyceum
Director Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
(Ukraine, Drohobych) drogobych_vo.lyceum@ukr.net

Mariana HLADKEVYCH,

Senior lecturer of theoretical and counseling psychology faculty
of social and psychological sciences,
Dragomanov National Pedagogical University (Ukraine, Kyiv) mzayats@ukr.net

FORMATION OF LIFE COMPETENCIES OF SENIOR STUDENTS BY MEANS OF QUEST TECHNOLOGY

Григорович А., Заяць О., Гладкевич М. Формування життєвої...

Organizational and pedagogical principals of using quests as pedagogical innovative technologies with the aim of forming senior students' life competence are researched in the article. The competencies which form life competence are analyzed. Quests "Historical and industrial heritage of Drohobych area" and «Drohobych on the pages of fiction» have been created and described. Abovementioned quests were used during the educational training which the tenth-graders who study at Drohobych pedagogical lyceum had. The techniques used in the article create the correlation between the school subjects and real life, they help to expend the students' outlook, their ability to form necessary competencies, reinforcement of practical aspect of educational process.

Key words: quest, competence, practice, innovation, educational technology.

Ref. 4.

Андрей ГРИГОРОВИЧ,

кандидат технических наук, доцент кафедры информационных систем и технологий Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко, заместитель директора Дрогобычского педагогического лицея (Украина, Дрогобыч) a_grygorovych@mail.ru

Ольга ЗАЯЦ,

кандидат педагогических наук, доцент кафедры математики, информатики и методики их преподавания в начальной школе Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко, директор Дрогобычского педагогического лицея (Украина, Дрогобыч) drogobych_vo.lyceum@ukr.net

Марьяна ГЛАДКЕВИЧ,

старший преподаватель кафедры теоретической и консультативной психологии факультета социально-психологических наук и управления Национального педагогического университета им. М.П. Драгоманова (Украина, Киев) mzayats@ukr.net

ФОРМИРОВАНИЯ ЖИЗНЕННОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТАРШЕКЛАССНИКОВ СРЕДСТВАМИ КВЕСТ-ТЕХНОЛОГИЙ

В статье исследованы организационно-педагогические основы использования квестов с целью формирования жизненной компетентности старшеклассников. Разработаны и описаны квесты, которые использовались при организации учебной практики десятиклассников Дрогобычского педагогического лицея. Предложенная методика обеспечивает приближение содержания обучения к реальной жизни, расширения кругозора школьников, формирование у них жизненно необходимых компетенций, усиление практической и профессионально-ориентационной направленности учебно-воспитательного процесса.

Ключевые слова: квест, компетентность, компетенция, практика, инновации, педагогическая технология.

Лит. 4.

Постановка проблеми. Актуальність обраної тематики дослідження обумовлена переходом від традиційної репродуктивної парадигми навчання до компетентнісної парадигми, згідно якої випусник загальноосвітньої школи повинен не тільки оволодіти певним набором знань, умінь та навичок, а й набути властивостей, необхідних для життя в сучасному соціумі. А саме: навчатися протягом усього життя, пристосовуватись до змін та нових вимог оточуючого середовища, активно діяти, оперувати інформацією, швидко приймати рішення тощо. Життєву компетентність трактують як системну властивість особистості: цілісна, ієрархічна динамічна сис-

тема окремих компетенцій, яка дає змогу свідомо і творчо визначати і творити власне життя [1].

Аналіз досліджень. Теоретичною основою дослідження є праці О. Пометун, О. Данилевської, Л. Пироженко, Л. Божович, М. Гамезо, О. Забужко, І. Надільного, Т. Драгунової, Д. Колесова, які обґрунтували методiku використання активних форм і методів роботи в навчальній практиці. Проблематика створення та використання веб-квестів у навчальному процесі досліджена у працях М. Андрєєвої, О. Гапєєвої, М. Гриневич, Г. Шаматонової, В. Шмідт, І. Сокол, В. Dodge, Т. March та інших.

Об'єктом дослідження є навчально-виховний процес у профільній старшій школі.

Предметом дослідження є методи, засоби та технології формування життєвих компетенцій старшокласників.

Метою дослідження є розроблення організаційно-педагогічних засад розвитку життєвих компетенцій за допомогою квест-технологій при організації навчально-виховної практики старшокласників.

Дослідження відбувалося на базі Дрогобицького педагогічного ліцею.

Методичними рекомендаціями щодо організації навчально-виховного процесу під час проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів загальноосвітніх навчальних закладів [2] передбачено навчальну практику для учнів 10-х класів. Практика передбачає створення умов для наближення змісту навчальних предметів до реального життя, розширення світогляду школярів, формування в них життєво необхідних компетенцій, посилення практичної та професійно-орієнтаційної спрямованості навчально-виховного процесу [2, 91].

Згідно гіпотези дослідження, ефективним методом розвитку життєвих компетенцій старшокласників є використання квест-технологій. Під «інноваційними технологіями» у сучасній психолого-педагогічній літературі розуміють якісно нову сукупність форм, методів і засобів навчання, виховання й управління, яка привносить суттєві зміни у результат педагогічного процесу [3]. Однією з таких технологій є квести. У перекладі з англійської квест – це тривалий цілеспрямований пошук, який може бути пов'язаний з пригодами або грою. В різноманітних визначеннях квесту як педагогічної технології спільним є трактування квесту як проблемного завдання, спрямованого на пізнавальну та дослідницьку діяльність, розвиток критичного, логічного, аналітичного та творчого мислення учнів. Основними елементами квесту є вступ, завдання, інформаційні ресурси, процес, керівництво, висновок, оцінка [4].

Результатом роботи над проблемою дослідження стало розроблення квестів «Історична та промислова спадщина Дрогобича» та «Дрогобич на сторінках художніх творів».

Квест на тему «Історична та промислова спадщина Дрогобиччини».

Мета квесту полягала у тому, щоб поглибити знання учнів щодо історичної та промислової спадщини Дрогобиччини; підвищити їх навички роботи з сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями, мережею Інтернет тощо; сприяти розвитку ІТ-компетентності учасників навчально-виховного процесу; формувати суспільну та пізнавальну активність учнів; вчити працювати з різними довідниками; стимулювати бажання більше знати, прагнення самостійно з'ясувати невідоме. Тривалість квесту – 5 днів.

1 день. Організаційний момент.

Визначення та розподіл завдань. Переклад на англійську мову визначених вчителями завдань.

Григорович А., Заяць О., Гладкевич М. Формування життєвої...

2 день. Виконання завдань квесту групами №1, №2 і №3. Розгадавши загадку групи направляються до розгаданих об'єктів, де на них чекають представники організаторів і тим, хто прийшов першим, передають наступні завдання.

1. Міська житниця (1778р. – після першого поділу Польщі через 6 роки) була частиною маєтку міського старости, зараз є унікальною пам'яткою, яка перебувала в підпорядкуванні вищої посадової особи згідно магдебурзького права. Будівля створена у стилі, який був найбільш поширений у XVIII ст. Поблизу неї живе один з керівників проекту, однофамілець митрополита відновленої УПЦ.

- Діти повинні: 1) Знайти будівлю;
2) Визначити в якому стилі створена будівля;
3) Назвати прізвище митрополита;
4) Зробити фото будівлі.

2. Цей об'єкт носить назву зірки (сталінської архітектури, помпезний), а навпроти розташований об'єкт у вигляді басейну, а позаду об'єкту – велика продуктова сільська скриня. Продукція, яку виготовляла зірка, носила промисловий характер, якій не приділялося уваги в період радянської модернізації УРСР.

- Діти повинні: 1) Знайти об'єкт;
2) Назвати продукцію, яку виготовляла зірка;
3) Зробити фото будівлі.

3. Цей об'єкт називали у XVIII ст. рафінерією. Він став головним у промисловості Східної Галичини. Позначений на картах військових пілотів США і Великої Британії. У післявоєнні роки був одним з найбільших підприємств України. Залізничний вокзал завжди допомагав існувати цьому об'єкту.

- Діти повинні: 1) Знайти будівлю;
2) Дати повну назву об'єкта;
3) Зробити фото будівлі.

3 день.

1. Їх називали босими, жебракуючими ченцями і вони мали свій монастир у Дрогобичі. Іконостас у 1909 році розписав Галицький маляр М. Сосенко.

- Діти повинні: 1) Знайти об'єкт;
2) Надати повну інформацію про об'єкт;
3) Зробити фото об'єкта.

2. Про це згадується в Києво-Печерському патерику у 1097 році. За Австрійської імперії її робітники вважалися державними службовцями і носили уніформу як ті люди, що зараз носять уніформу.

- Діти повинні: 1) Знайти об'єкт;
2) Надати повну інформацію про об'єкт;
3) Зробити фото об'єкта.

3. Ця споруда не дрогобицька, вона не має жодного настилу (підлоги). Влітку там природно прохолодно. Левко Скоп є реставратором цієї споруди. Мужчина, якого люблять всі жінки.

- Діти повинні: 1) Знайти об'єкт;
2) Надати повну інформацію про об'єкт;
3) Зробити фото об'єкта.

4 день

1. Цей об'єкт був другим на Львівщині після об'єкту у Львові. Без нього не могло функціонувати повсякденне життя населення регіону. Через його територію йде магістральний трубопровід на НПК №2, а біля нього вчаться студенти.

- Діти повинні: 1) Знайти об'єкт;
2) Надати повну інформацію про об'єкт;
3) Зробити фото об'єкта.

2. Цей об'єкт має темно-червоний полив, носить меча, з нього звучить музика. Його пам'ятають козацькі війська Б.Хмельницького.

- Діти повинні: 1) Знайти об'єкт;
2) Надати повну інформацію про об'єкт;
3) Зробити фото об'єкта.

3. В Сталінську епоху це була пересильна в'язниця. В радянські роки тут зробили студентський клуб. Тут розміщувалася платна міська лікарня, а зараз люди шанобливо ставляться до цього об'єкту.

- Діти повинні: 1) Знайти об'єкт;
2) Надати повну інформацію про об'єкт;
3) Зробити фото об'єкта.

4. Об'єкт знаходиться позаду колишнього Самбірського повітового суду. Люди з пошаною і страхом ставляться до цього об'єкту, а весною дуже красиво поблизу об'єкту.

- Діти повинні: 1) Знайти об'єкт;
2) Надати повну інформацію про об'єкт;
3) Зробити фото об'єкта.

5. Складання електронної презентації.

5 день

Підбиття підсумків. Захист електронних презентацій українською та англійською мовами.

Квест «Дрогобич на сторінках художніх творів»

Історію Дрогобича неможливо уявити без літературного життя, адже часто лише завдяки письменникам маємо можливість її знати. Дрогобицька земля дала світові імена Івана Франка, Бруно Шульца. З нашим містом пов'язане життя Осипа Туринського, Василя Стефаника, Леся Мартовича, Володимира Бірчака... Тут гостювали Максим Рильський, Андрій Малишко, Остап Вишня, Павло Загребельний, Роман Федорів, Микола Вінграновський, Юліан Тувім, Гунтер Штайн та багато інших відомих майстрів слова.

Дрогобич живив творче натхнення багатьох з них.

Мета квесту – ознайомити учнів з історією літературного життя Дрогобича; пам'ятками архітектури; творчістю письменників, які проживали тут.

Завдання квесту: за допомогою форм і методів квест-технологій зацікавити ліцеїстів вивченням історії Дрогобича, його літературного життя та творчістю письменників.

Завдання учнів:

Опираючись на твори письменників та доступну літературу історико-краєзнавчого характеру:

о визначте та опишіть будинок, вулицю чи район нашого міста, про який йдеться в даному уривку;

о визначте джерела творчого натхнення митця, пов'язані з даним епізодом твору;
о підготуйте невелику історичну довідку про письменника та його творчість

1. В одному з оповідань так званого «тюремного» циклу Іван Франко писав про Дрогобич: «почав ходити по стражниці та позирати крізь вікна на гімназійний огорог, залитий зеленню всякої деревини. По кручених стежках огорога ходили в празничнім строю люди всяких станів, а всі веселі, свобідні... Відтам чути було й дитячий дзвінкий сміх, і жіночі срібні голоси, і яесь любе шептання з-посеред потопа листя...».

2. «На вулиці Польній, 8 (а по зміні нумерації під номером 12) батьки мали невеликий маєток, що складався із дому, що виходив на вулицю, де ми мешкали спершу з дідусем і бабусею, а також офіщини на подвір'ї, що містила три невеликі помешкання для квартирантів. Батьки побралися 1908 року й відразу замешкали у Дрогобичі – ті часи, звісна річ, знаю тільки з розповідей, і то доволі нечітко... Дім стояв уздовж вулиці, перед ним був маленький городець із квітами, а збоку в'їзд на подвір'я. Спереду був невеликий ганок із входом до вітальні, – зазвичай ним мало користувалися, – а під ним невеличкий погріб. Ззаду будинку по всій довжині тягнулися три веранди. З першої був вхід до сіней, кухні та комірчини, звідки сходи вели на стрих. Із сіней праворуч був вхід до кухні, а з неї до їдальні».

Це фрагмент спогадів про рідне місто одного маловідомого польського письменника, який, проте, у своїх творах чимало написав про наш край. Визначте, про кого йде мова, та підготуйте розповідь про його життя та творчість.

Цілий плац на розі улиць Панської і Зеленої заповнений був людьми, деревом, камінням, цеглою, гонтям, купами глини і подобав на велику руїну. Тільки одна дощана буда, трохи пониже в невирубаним саду, мала вид живий і принадний.

3. Серце завмирало в мені безголосо від щасливого страху на думку, що з котрихось бальконних дверей вийде ... струнка постать у легкій білій сукенці. Але всі вікна й двері затягнуті були зеленими шторами. Найменший шелест не зраджував життя, втаємнено в тому будинку. Небо хмурніло на обрії, у далечині блискало. В теплом, розрідженому повітрі не було найлегшого повіву. В тиші того сірого дня тільки крейдяно-білі стіни вілли промовляли безголосою, але промовистою красномовністю багато розчленованої архітектури, її легка проречистість розходила в плеоназмах, у тисячних варіантах того самого мотиву. Вздовж яскраво-білого фризу бігли в ритмічних каденціях пласко різьблені гірлянди, наліво й направо, і затримувалися на рогах, нерішучі. З висоти середньої тераси збігали мармурові сходи — патетичні й церемоніальні — серед балюстрад, що хутко розступалися, й архітектурних ваз і, широко сплинувши на землю, здавалося, збирали і згортали свою збурену шату в глибокому реверансі.

4. «Від наймолодших моїх літ мене вабили найвищі гори поблизу Дрогобича, тобто Цюхове пасмо, яке я щодня бачив із кінця нашої вулиці. Поза лінією лісів Гірки, поза невидимою долиною Трускавця, схованою за Гіркою, простягався великий і майже голий горб Цюхового пасма, який тягнувся через Орів аж до Синьовидного. Найтаємничіше він виглядав із першим снігом або навесні, коли зелень лук вибухала раптово і всевладно, геть приголомшливо. Де-не-де виділялася купка дерев, мала витинанка ліска, натомість скрізь були луки і похилі пагорки з висипкою кущів і часом клаптиками вівса на схилі».

5. «Молюся, щоб у хвилину смерті я мав час подумати про той пейзаж ще раз, і ще раз! В тих горах, більше, ніж потім у всіх інших, я найкраще відчував присутність Бога і Його, хотілося б сказати «людськість». Бог, який створив такі гори і їх красу, не гризну, а близьку, заспокійливу, яка дарує радість життя і тишу і неперевершене відчуття бути з собою наодинці, коли б Він був людиною, то був би дуже доброю людиною(...) Ті гори доводять мені існування Бога більше, ніж будь-що і будь-хто!».

Описані квести були використанні при проведенні навчально-виховної практики для шестидесяти учнів 10-х класів гуманітарного та правничого профілів Дрогобицького педагогічного ліцею. Проведення практики передбачало такі етапи діяльності учнів:

1) підготовчий, під час якого учні знайомилися з метою та формами проведення

практики, отримали завдання та вимоги щодо представлення результатів проведеної роботи, інструктаж з правил техніки безпеки;

2) змістовно-організаційний, під час якого відбувалася активна навчальна діяльність, що передбачена планом квесту;

3) підсумковий, під час якого проводиться звітування учнів щодо проведеної роботи, перевірка виконаних завдань квесту, підбиття підсумків навчальної практики.

Висновки. Результати проведеного дослідження дозволяють зробити висновок, що впровадження квест-технологій у навчально-виховний процес, зокрема їх використання при організації і проведенні навчальної практики, підвищують зацікавленість учнів до процесу навчання, сприяють підвищенню якості навчання та розвитку фізичної, когнітивної, емоційно-вольової, творчої, соціальної, соціально-рольової, комунікативної, інформативної, трудової, технологічної, етнокультурної та організаційної компетенції старшокласників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Єрмаков І. Г. Розвивати життєву компетентність / І. Г. Єрмаков, Д. О. Пузіков // Шкільний світ. – 2005. – № 37. – С. 5–13.
2. Гладкевич М. І. Нормативно-правове забезпечення навчально-виховної діяльності загальноосвітніх навчальних закладів : навчально-методичний посібник / М. Гладкевич, А. Григорович, О. Гутак, О. Заяць та інші. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2012. – С. 91–97.
3. Даниленко Л. Менеджмент інновацій в освіті / Л. Даниленко. – К. : Шк. світ, 2007. – 120 с. – (Б-ка «Шк.світу»). – Бібліогр. : С. 108–119.
4. The WebQuest Model. Interactive Multimedia Development. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.wflbooces.org/files/filesystem/Webquest_handout.pdf. – Назва з екрану.

REFERENCES

1. Iermakov I. H. Rozvyvaty zhyttievu kompetentnist / I. H. Yermakov, D. O. Puzikov // Shkilnyi svit. – 2005. – № 37. – S. 5–13.
2. Hladkevych M. I. Normatyvno-pravove zabezpechennia navchalno-vykhovnoi diialnosti zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv : navchalno-metodychnyi posibnyk / M. Hladkevych, A. Hryhorovych, O. Hutak, O. Zaiats ta inshi. – Drohobych : Redaktsiino-vydavnychiy viddil Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka, 2012. – S. 91–97.
3. Danylenko L. Menedzhment innovatsii v osviti / L. Danylenko. – K. : Shk. svit, 2007. – 120s. – (B-ka «Shk.svitu»). – Bibliogr. : S. 108–119.
4. The WebQuest Model. Interactive Multimedia Development. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://www.wflbooces.org/files/filesystem/Webquest_handout.pdf. – Nazva z ekranu.

Статтю подано до редакції 11.03.2016 р.